

Exkurze za mokřady Radhošských Beskyd

Zpráva z exkurze, 27.5.2012, pořádala Moravskoslezská pobočka ČBS ve spolupráci se Správou CHKO Beskydy

Marie Popelářová

Exkurze směřovala do fyto geografické oblasti Radhošských Beskyd (99a.). Horopisně patří navštívené lokality do okrajové části Vsetínských vrchů (PP Poskla), oblasti Rožnovské brázdy (Bečvice, Kněhyně, PP Pod Juráškou) a Radhošských Beskyd (Bílá).

V Beskydech jsou dnes jen vzácně zachovány údolní slatinné a rašelinné mokřady, naopak četnější jsou drobnější svahové mokřady a prameniště, které často vznikají na místech sesuvů. Charakter mokřadní vegetace je vedle geomorfologického utváření reliéfu podmíněn také typem geologického podloží – v oblasti magurského flyše (jižní část CHKO po masív Radhoště a řeku Ostravici) se mohou nacházet vápnité vložky, godulský flyš (severní část CHKO) představují převážně nevápnité pískovce a jílovce.

PP Poskla

Naší první zastávkou byla Přírodní památka Poskla v obci Hutisko-Solanec. PP Poskla je tvořena třemi částmi, které jsou ukázkou různých typů biotopů, jež se v okolní krajině nacházely ještě v 80. letech minulého století: zamokřená květnatá louka (PP Poskla I), rašelinná louka (PP Poskla II) a jalovcový pasínek (PP Poskla III). Zastavili jsme se v PP Poskla I a II:

Vegetace na zamokřené louce v PP Poskla I inklinuje ke krátkostébelné vegetaci svazu *Violion caninae* a vegetaci svazu *Molinion*, zastoupené charakteristickými druhy vysýchavých půd jako bukvice lékařská (*Betonica officinalis*), mečík střečovitý (*Gladiolus imbricatus*) a čertkus luční (*Succisa pratensis*). Významný je výskyt populace hadího mordu nízkého (*Scorzonera humilis*) - PP Poskla představuje jedinou recentní lokalitu jeho výskytu v oblasti Beskyd a Podbeskydí. V silně podmáčené části památky se vyvíjí společenstva podsvazu *Calthenion* s typickým výskytem širokolistých mokřadních bylin jako pcháč potoční (*Cirsium rivulare*), pcháč bahenní (*C. palustre*), škarďa bahenní (*Crepis paludosa*), blatouch bahenní (*Caltha palustris*), skřípina lesní (*Scirpus sylvaticus*), s nízkými ostřicemi - ostřice obecná (*Carex*

nigra), o. prosová (*C. panicea*), o. bledá (*C. pallescens*), přesličkami - přeslička bahenní a poříční (*Equisetum balustre*, *E. fluviatile*) a dalšími druhy.

PP Poskla II tvoří svahové rašeliništní prameniště. Ve spodní části, se stagnující a pomalu protékající vodou, dominuje ostřice zobánkatá (*Carex rostrata*) ve společenstvu asociace *Carici rostratae-Sphagnetum apiculati*. Trvale vysoká hladina spodní vody vyhovuje i zde rostoucí populaci vachty trojlisté (*Menyanthes trifoliata*) a kdysi vysazenému dábliku bahennímu (*Calla palustris*). V horní části lokality je vyvinuto společenstvo přechodového rašeliniště svazu *Sphagno recurvi-Caricion canescentis*, asociace *Carici echinatae-Sphagnetum*. Charakteristické je bohatě vyvinuté mechové patro tvořené především rašeliníky (*Sphagnum* sp. div.) a buly tvořícím ploníkem obecným (*Polytrichum commune*).

Bečvice

Lokalita v 1. zóně CHKO Beskydy se nachází na katastru obce Horní Bečva. Mírně svažité terén s pomalu protékající a stagnující vodou, spolu s patrnými sesuvy terénu, podmiňují vznik a existenci několika typů mokřadních společenstev. Potkáme zde rašelinnou vegetaci (svaz *Sphagno recurvi-Caricion canescentis* a *Caricetum nigrae*) i eutrofní mokřady (asociace *Cirsietum rivularis* a *Scirpetum sylvatici*) a vysychavé typy nízkostébelných luk (svazu *Violion caninae*). Význačný je výskyt druhů se subatlantskou tendencí rozšíření – všivce ladního (*Pedicularis sylvatica*), sítiny kostrbaté (*Juncus squarrosus*) a s. cibulkaté (*J. bulbosus*). Bohatá je také populace mokřadních orchidejí - prstnatce májového (*Dactylorhiza majalis*) a p. Fuchsova (*D. fuchsii*). Naopak početně chudá je populace rosnatky okrouhlolisté (*Drosera rotundifolia*).

Bílá

Budováním údolní lesní cesty v obci Bílá byl před lety stržen svah, narušeny prameny a podél cesty se vyvinula mokřadní vegetace charakteru lučního mokřadu. Geologickým podkladem jsou pískovce a jílovce s vložkami vápníku, které podmiňují existenci bazického mokřadního společenstva (patrně náležejícího asociaci *Valeriano simplicifoliae-Caricetum flavae*). Na eutrofnějším místech přechází k vegetaci svazu *Calthion* (asociace *Cirsietum rivularis* a *Scirpetum sylvatici*). Z druhů indikujících minerálně bohatší podloží jsme spatřili kruštík bahenní (*Epipactis palustris*), suchopýr širolistý (*Eriophorum latifolium*), len počistivý (*Linum catharticum*), toliji bahenní (*Parnassia palustris*), ostřici rusou (*Carex flava* s. str.), v mechovém patře slatinné druhy hrubožebřec proměnlivý (*Cratoneuron commutatum*) a zelenku hvězdovitou (*Campylium stellatum*). Ověřili jsme také zdejší populaci drobné kapradinky hadilky obecné (*Ophioglossum vulgatum*). Raritou na lokalitě je výskyt reliktní

prvosenky pomoučené (*Primula farinosa*), která je v ČR řazena mezi vyhynulé druhy a kriticky ohrožené přesličky různobarvé (*Equisetum variegatum*) /nalezena již po exkurzi/. Oba druhy sem byly zjevně vysazeny „botanickými zahrádkáři“.

Krátce jsme si prohlédli litorál nádrže Maxova klauze s dominantním porostem přesličky poříční (*Equisetum fluviatile*) a porovnávali prozatím sterilní rostliny „naturového“ oměje tuhého moravského (*Aconitum firmum* subsp. *moravicum*) a v Beskydech běžnějšího oměje pestrého (*Aconitum variegatum*). Ve vyšší nadmořské výšce se objevovaly také další horské druhy, jako kamzičník rakouský (*Doronicum austriacum*), kýchavice bílá Lobelova (*Veratrum album* subsp. *lobelianum*) nebo kozlík výběžkatý (*Valeriana excelsa*). Na stromech v celém údolí jsme pozorovali epifytický lišejník provazovku obecnou (*Usnea filipendula*), který je v Beskydech zaznamenán pouze v oblasti Bílé a Velkých Karlovic.

Kněhyně

Před deseti lety byla na 300 m dlouhém úseku toku Kněhyně (Prostřední Bečva) provedena revitalizace koryta šterkonosného toku, včetně šterkových lavic a odlehčovacího ramene. Na šterkový náplav byly vysazeny rostliny židoviníku německého (*Myricaria germania*), které v současné době plodí a úspěšně vytvářejí semenáčky.

PP Pod Juráškou

V Přírodní památce Pod Juráškou jsme mohli obdivovat časně letní aspekt tvořený zejména početně kvetoucími prstnatci májovými (*Dactylorhiza majalis*) a plodícími suchopýry úzkolistými (*Eriophorum angustifolium*). V 50. letech vypadala tato mokřadní louka zcela jinak – byla přepásaná kravami a hostila, mimo jiné, drobnou masožravou rosnatku okrouhlostou. Zejména kvůli změně hospodaření se dnes na lokalitě vyskytují eutrofnější mokřadní společenstva (asociace *Cirsietum rivularis* a *Scirpetum sylvatici*) a pouze fragmenty původnějšího rašelino-slatinného mokřadu.

V létě v PP Pod Juráškou rozkvétají stovky bělokvětých rostlin prstnatců, některými odborníky označovaných za prstnatec plamatý sedmihradský (*Dactylorhiza maculata* subsp. *transilvanica*). Není však dosud spolehlivě potvrzeno zda se nejedná pouze o albíny běžnějšího a v barvě květů silně variabilního prstnatce Fuchsova (*Dactylorhiza fuchsii*).

Exkurze byla tradičně zakončena v pohostinném zařízení, tentokrát na Prostřední Bečvě. Účastníkům exkurze patří velký dík za zájem projevený o beskydské mokřady!

Seznam nalezených druhů (sestavila M. Popelářová):

Seznam lokalit:

- 1 PP Poskla I, II
- 2 Bečvice
- 3 Bílá
- 4 Kněhyně
- 5 PP Pod Juráškou

<i>taxon / lokalita</i>	1	2	3	4	5
<i>Aconitum firmum subsp. moravicum</i>			+		
<i>Aconitum variegatum</i>			+		
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	+	+	+		+
<i>Betonica officinalis</i>	+	+			
<i>Blechnum spicant</i>		+			
<i>Calla palustris</i>	+				
<i>Caltha palustris</i>	+	+			+
<i>Carex exhinata</i>	+	+	+		+
<i>Carex flava</i> s. str.			+		
<i>Carex nigra</i>	+	+	+		+
<i>Carex ovata</i>	+	+			
<i>Carex pallescens</i>	+	+			
<i>Carex panicea</i>	+	+	+		+
<i>Carex rostrata</i>	+				
<i>Chaerophyllum hirsutum</i>		+	+		
<i>Chrysosplenium alternifolium</i>			+		
<i>Cirsium palustre</i>	+	+	+		+
<i>Cirsium rivulare</i>	+	+	+		+
<i>Crepis paludosa</i>	+	+	+		+
<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	+	+	+		+
<i>Dactylorhiza majalis</i>	+	+	+		+

<i>Doronicum austriacum</i>			+		
<i>Drosera rotundifolia</i>		+			
<i>Eleocharis mamillata</i> subsp. <i>austriaca</i>			+		
<i>Epipactis palustris</i>			+		
<i>Equisetum fluviatile</i>	+				
<i>Equisetum palustre</i>	+	+	+		+
<i>Eriophorum angustifolium</i>	+	+	+		+
<i>Eriophorum latifolium</i>			+		
<i>Eupatarium cannabinum</i>			+		
<i>Festuca rubra</i>	+	+			+
<i>Gladiolus imbricatus</i>	+				+
<i>Galium palustre</i>	+	+			+
<i>Geranium phaeum</i>		+			
<i>Geum rivale</i>		+			
<i>Juncus articulatus</i>		+	+		
<i>Juncus bulbosus</i>		+			
<i>Juncus effusus</i>	+	+	+		+
<i>Juncus inflexus</i>		+			
<i>Juncus squarrosus</i>		+			
<i>Linum catharticum</i>			+		
<i>Lupinus polyphyllus</i>			+		
<i>Luzula campestris</i>	+	+			
<i>Lychnis flos-cuculi</i>	+	+			+
<i>Lysimachia vulgaris</i>	+				
<i>Menyanthes trifoliata</i>	+				
<i>Mentha longifolia</i>	+	+	+		
<i>Myosotis palustris</i> subsp. <i>laxiflora</i>	+	+			

<i>Myricaria germanica</i>				+	
<i>Nardus stricta</i>	+	+			
<i>Ophioglossum vulgatum</i>			+		
<i>Parnassia palustris</i>			+		
<i>Pedicularis sylvatica</i>		+			
<i>Polygala vulgaris</i>		+	+		
<i>Potentilla erecta</i>	+	+	+		+
<i>Primula elatior</i>	+	+			+
<i>Primula farinosa</i>			+		
<i>Salix aurita</i>		+	+		
<i>Salix fragilis</i>				+	
<i>Salix purpurea</i>				+	
<i>Salvia glutinosa</i>			+		
<i>Sanquisorba officinalis</i>	+				
<i>Scirpus sylvaticum</i>	+	+	+		+
<i>Scorzonera humilis</i>	+				
<i>Stellaria nemorum</i>			+		
<i>Succisa pratensis</i>	+				
<i>Tephrosieris crispa</i>					
<i>Vaccinium myrtillus</i>	+	+	+		
<i>Valeriana excelsa</i>			+		
<i>Valeriana simplicifolia</i>	+	+			
<i>Veratrum album</i> subsp. <i>lobelianum</i>			+		
<i>Viola palustris</i>	+	+			+
mechorosty					
<i>Aulacomnium palustre</i>			+		

<i>Brachythecium cf. rutabulum</i>			+		
<i>Bryum pseudotriquetrum</i>			+		
<i>Calliergonella cuspidata</i>					
<i>Campylium stellatum</i>			+		
<i>Climacium dendroides</i>			+		
<i>Cratoneuron commutatum</i>			+		
<i>Polytrichum commune</i>	+	+			
<i>Sphagnum</i> sect. <i>Acutifolium</i>		+			
<i>Sphagnum</i> sect. <i>Sphagnum</i>	+	+			
<i>Sphagnum squarrosum</i>		+			
lišejníky					
<i>Usnea filipendula</i>			+		